

VI FÖRÄNDRAR ARBETSMARKNADEN

5 projektexempel Europeiska socialfonden 2014-2020

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

5 projektexempel från Europeiska socialfonden

Eftersom vi snart har kommit halvvägs i programperioden vill vi samla några projekthistorier för att visa och sprida vad de gör, hur de arbetar och vilka resultat som redan börjar bli synliga.

Projekten i det här urvalet har varit igång mellan några månader upp till ett år, det innebär att i några av projekten har ännu inte så tydliga resultat uppnåtts, men de kan ändå visa på goda exempel när det gäller arbetssätt, metodik och planerade insatser.

Innehåll

Yrkesutbildning med integrerad språkutbildning för invandrare – en snabbare väg till arbete	4
Sydsvenskt samarbete för ökad integration genom socialt företagande	6
Framgångsrik västsvensk samordning för arbetslivsinriktad rehabilitering.....	8
Utlandspraktik hjälper unga med funktionsnedsättning att ta steg mot arbetsmarknaden	10
Mirjam - underlättar etablering på arbetsmarknaden för nyanlända kvinnor inom etableringsuppdraget	12

Yrkesutbildning med integrerad språkutbildning för invandrare – en snabbare väg till arbete

YFI är ett samverkansprojekt mellan vuxenutbildningen, sfi och ett antal yrkesgymnasier i Stockholms stad. Syftet är att utveckla en integrerad språk- och yrkesutbildning riktad till målgruppen vuxna utrikes födda. Inom ramen för projektet skapas en sammanhållen utbildningskedja där språk- och yrkesutbildning integreras hela vägen från nybörjarnivå till slutmålet – en gymnasial yrkesutbildning och ett arbete. Projektets arbetssätt kan halvera tiden det tar att gå från sfi till en hållbar anställning.

Bakgrunden till projektet är att det idag tar för lång tid för vuxenstuderande utan yrkesutbildning att komma ut i arbetslivet om de först ska passera hela sfi-utbildningen, därefter kursen svenska som andraspråk och komvux innan det blir aktuellt med yrkesinriktade utbildningar. En process som i regel tar 5-7 år.

Målanpassad sfi

Genom att integrera språk- och yrkesutbildningarna i en sammanhängande utbildning vill YFI effektivisera och förkorta den här processen.

- En bättre målanpassning av sfi, där siktet redan tidigt är inställt mot elevens framtida sysselsättning, ger förutsättningar till effektivare studier. Om studier i svenska språket i ett så tidigt skede som möjligt kan kombineras med utbildning eller andra insatser med relevans för individens framtida sysselsättning ökar motivationen för studierna och därmed förutsättningarna för att eleven fullföljer sina studier, säger Björn Hjukström som är biträdande projektledare/utvecklingsstrateg i projektet.

Nyanlända, anhöriginvandrare och långtidsarbetslösa

Målgruppen för projektet är studerande på studieväg 2 inom sfi som är i behov av yrkesutbildning för att snabbare komma i arbete och egen försörjning. Eleverna har någon form av skolbakgrund, oftast grundskola men ibland även något års gymnasieskola. Många saknar yrkeskompetens som efterfrågas på den svenska arbetsmarknaden. Gruppen är heterogen och består främst av nyanlända, anhöriginvandrare och långtidsarbetslösa i åldersspannet 20 till 50 år.

Nära samarbete mellan språklärare och yrkesgymnasielärare

Inom YFI kan eleverna välja yrkesutbildning inom tre områden: kök och restaurang, bygg- och anläggning och undersköterska. Målet är att studerande som redan klarat av grundläggande sfi får utveckla sitt språk och samtidigt följa yrkesinriktade kurser. En viktig del av projektet är att få de olika lärarkategorierna att utveckla ett nära samarbete. Eftersom det inte bara ska vara parallella utbildningar, utan de ska vara integrerade på riktigt.

- Vi måste öppna upp revirtänkandet som kan finnas mellan språklärare och yrkesgymnasielärare. Vi försöker hitta en zon där lärarna kan bjuda in varandra i sina respektive yrkesområden och släppa sitt revirtänkande för att tillsammans ta ansvar för elevernas utveckling, säger Björn Hjukström.

Kontextanknuten utbildning med tydliga mål

Deltagarna går först en introduktionsutbildning som är på 5-6 månader, med sfi och yrkessvenska, tillsammans med andra elever som vill jobba i samma yrke. Deltagaren får då också prova på yrkeslektioner på gymnasiet och ha korta praktikperioder, vilket ger en tydlig målbild som ökar motivationen i språkstudierna.

Sedan studerar deltagaren till sitt yrke på ett yrkesgymnasium i upp till 18 månader. Sfi-läraren följer då med till yrkesgymnasiet och arbetar tillsammans med yrkesläraren för att deltagaren ska lära sig ännu mer svenska samtidigt som deltagaren studerar till sitt yrke. Det här skedet av utbildningen består av mycket praktik (arbetsplatsförlagt lärande). Deltagaren kan göra sfi-prov under både introduktionsutbildningen och yrkesutbildningen. När hela utbildningen är slut får deltagarna gymnasiebetyg.

Få avhopp och hög närvaro

YFI har bara varit igång i drygt sex månader och de första eleverna har precis gått vidare från introduktionsutbildningen.

- Vi kan redan se att den här utbildningsmodellen ger färre avhopp, vi har högre närvaro bland eleverna än renodlade sfi-kurser brukar ha. När första kullen gick vidare från sfi till gymnasieyrkesutbildningen inom kock och restaurang, sa kocklärarna att eleverna var bättre förberedda än någonsin tidigare, säger utbildningsledaren Anne-Charlotte Lindhult.

- Vi är ett pedagogiskt utvecklingsprojekt, där metodiken till viss del utvecklas under projektets gång. Vi har ett antal teser som vi vill testa i projektet och förhoppningen är att vi ska kunna presentera en modell som fungerar i slutet av projektet, fortsätter hon.

Sydsvenskt samarbete för ökad integration genom socialt företagande

Yalla Sofielund är ett socialfondsprojekt som drivs som ett partnerskap mellan Malmö Stad och den idéburna organisationen Yalla Trappan. Projektet, som varit igång sedan i maj 2016, har redan hjälpt deltagare vidare till studier och arbete. Men framförallt har man fått personer som suttit isolerade hemma i 15-20 år att bli aktiva deltagare i samhällslivet, med arbete, bättre kunskaper i svenska och en ökad självkänsla. Nu står många på kö för att få delta i projektet.

- Sofielund har länge varit något av ett problemområde i Malmö, med fattigdom, kriminalitet och socialt utanförskap. Samtidigt är det ett område där mycket händer inom kultur och föreningsliv och där det finns ett stort engagemang. Många lokaler hade stått tomma i området och det fick Fastighetsägarföreningen Sofielund att ta kontakt med Yalla Trappan, ett tidigare ESF-projekt i Rosengård som haft goda resultat med samma målgrupp. Det ledde till att ett projektpartnerskap bildades mellan fastighetsägaren, Malmö stad och den ideella verksamheten Yalla Trappan, säger projektsekreteraren Maria Svenning.

Bygger vidare på Yalla Trappan

Yalla Sofielund bygger vidare på Yalla Trappans metoder och erfarenheter som ett arbetsintegrerande socialt företag, där samhällsvinsten och medlemsvinsten är det viktiga, det finns inga privata vinstintressen. I och med projektet Yalla Sofielund har verksamheten skalats upp och fått nya lokaler. Samtidigt får andra kommuner möjlighet att lära av den framgångsrika modellen då Yalla Sofielund också ska bli ett kunskapscenter.

Låg utbildningsnivå och liten erfarenhet av arbetslivet

Yalla Sofielund vänder sig till kvinnor och män boende i Malmö kommun som står allra längst från arbetsmarknaden, i åldrarna 25-64 år. Många av deltagarna har utländsk bakgrund och en gemensam nämnare är låg utbildningsnivå och liten erfarenhet av arbetslivet.

- Deltagarna kan ha bott i Sverige i 15-20 år utan att komma in på arbetsmarknaden. Under de tre år som projektet löper kommer 220 kvinnor och män ha möjlighet att delta i projektet. På sikt är målet att Yalla Sofielund ska bli en självbärande verksamhet på samma sätt som Yalla Trappan har blivit, säger Maria Svenning.

Unik samverkan

Projektet har fyra delsyften: ökad anställningsbarhet hos de som står längst från arbetsmarknaden genom en stärkt koppling mellan utbildning och arbetsliv. Att skapa fler arbetstillfällen för målgruppen genom att hitta former för en systematisk samverkan mellan näringsliv, kommun, statliga

myndigheter och den idéburna sektorn. En ökad social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Och spridning av Yalla Trappans koncept och metoder för att öka förutsättningarna för etablerandet av fler arbetsintegrerande sociala företag lokalt, regionalt och nationellt.

Lära genom att göra

Verksamheten är indelad i fyra olika verkstäder: ateljé, lokalvård, möbelpetsering och café och catering. Den huvudsakliga metoden som Yalla Sofielund använder sig av kretsar kring det kooperativa arbetssättet där man fokuserar på "att lära genom att göra". Genom arbetssättet, som inkluderar ansvarstagande, delaktighet, samarbete och möjlighet till påverkan, blir den enskilde deltagarens kompetens, bidrag och åsikt viktig vilket stärker självkänslan och självständigheten.

Diskussionsgrupper, undervisning och studiebesök

Utöver det dagliga arbetet i verkstäderna arrangerar projektet diskussionsgrupper för deltagarna, där man tar upp frågor om arbetsrätt och arbetskultur i Sverige. Man har undervisning i samhällskunskap och i svenska. Projektet jobbar också med kartläggning av individens erfarenhet och behov och tar fram individuella handlingsplaner som följs upp varje månad. Man har hälsoaktiviteter, som promenader och avslappningsövningar. Projektet gör också studiebesök runt om i staden för att introducera sociala aktiviteter som många har känt sig exkluderade ifrån tidigare.

- Just nu är det 43 deltagare som är aktiva i projektet, ytterligare sju är på väg in. Hittills har vi haft större efterfrågan än beräknat på café och cateringverksamheten. Och när vi hade Öppet hus nyligen kom det ett hundratal besökare, många fler än beräknat. Det har lett till ett stort tryck i stadsdelen på att få komma med i projektet, folk står på kö nu, säger Maria Svenning.

Framgångsrik västsvensk samordning för arbetslivsinriktad rehabilitering

Projektet Inkluderande rehabilitering började sin verksamhet i oktober 2015 med syftet att öka tillgängligheten till arbetslivsinriktad rehabilitering för personer med psykisk ohälsa som står långt från arbetsmarknaden. Redan efter sex månader har projektet visat sig framgångsrikt, då 28 personer gått vidare till arbete, studier eller annat stöd som identifierats av projektet.

Projektet, som bygger vidare på erfarenheter från ett tidigare ESF-projekt, är ett samarbete mellan sex samordningsförbund i Västsverige. Förstudien till projektet visade att fem procent av Sveriges befolkning i arbetsför ålder bedöms vara i behov av samordnat stöd till rehabilitering. Inom området som de sex samordningsförbunden omfattar motsvarar det ca 28 000 individer. Personer som är i behov av arbetslivsinriktad rehabilitering saknar i många fall förmågan att själv driva sitt eget ärende framåt, vilket ofta är en förutsättning för att få tillgång till adekvat rehabilitering. Behovet är störst för personer med psykisk ohälsa och unga vuxna med neuropsykiatriska, psykiatriska och psykiska funktionsbegränsningar.

Inkluderande rehabilitering vänder sig till personer som står långt från arbetsmarknaden, främst unga upp till 29 år. I projektet finns dock deltagare från 16-65 år. Målgruppen är i behov av stöd för att få ett jobb, för att komma igång med studier eller för att ta steg närmare arbetsmarknaden.

- Att målet även är att hjälpa individer att ta steg närmare arbetsmarknaden ger en öppenhet för vilka vi kan hjälpa genom projektet. Vi behöver inte känna oss bundna av att deltagarna ska kunna nå arbetsmarknaden. En snävare målgrupp skulle

kunna stänga ute dem som är i allra störst behov av stöd, säger projektägaren Ola Andersson.

Samordning av individinriktade insatser

Svårigheten att få förankring på arbetsmarknaden beror inte bara på faktorer hos individen utan även på arbetsmarknadens syn på anställningsbarhet och på hur olika myndigheter möter dessa individer.

- Människor med psykisk ohälsa är ofta i behov av individinriktade insatser från flera myndigheter. Genom att ett stort antal aktörer går samman i ett stort projekt har vi möjlighet att arbeta både med generella och myndighetsövergripande frågor men också med att samordna specifika och individuella insatser för människor av olika kön, etnicitet, funktionsnivå och ålder, säger Evy Almstrand som är projektledare.

Sju delprojekt

Inkluderande rehabilitering består av sju delprojekt som har lite olika profil. Ett av dem inriktar sig till exempel på unga (18-29 år) med psykisk ohälsa. Där har man tagit fram ett program som kallas Dino, med inslag som motiverande samtal, fysisk aktivitet i olika form, arbetsträning och boendestöd,

baserat helt på individens specifika behov. Delprojektet tar ett samlat grepp om individens situation för att undvika att deltagaren ska behöva slussas runt i olika system utan att komma någon vart. Ett delprojekt handlar om att motivera unga vuxna till att träffa en psykolog, vilket sker i samarbete med socialtjänsten, detta har höjt socialtjänstens kompetens när det gäller att se och förstå vilket psykiatriskt stöd som individer i målgruppen har behov av. Ett annat delprojekt kallas Utökat AKTIV där den arbetsterapeutiska metoden "ReDO" används och handlar om att skapa vardagsbalans för kvinnor med utmattningsyndrom. Insatser som friskvård, medicinsk yoga och arbetsterapi hjälper deltagarna att få ihop livet och orka återvända till arbete.

Goda resultat redan efter 6 månader

Projektets arbetssätt har redan visat sig vara framgångsrikt. De första deltagarna började i projektet i januari 2016 och till och med juni 2016 hade 151 personer varit aktiva i något av delprojekten. Av dem var 93 kvinnor och 58 män. 28 personer hade gått vidare till arbete, studier eller annat stöd som identifierats av projektet.

En positiv sidoeffekt i projektet är att man infört något som kallas Lex Heller, där projektmedarbetarna får rapportera när systemfel upptäcks och när man har idéer om vad som kan göras annorlunda. Hittills har 15 systemproblem kommit in. - Det här har engagerat medarbetarna och fått dem att känna sig mer delaktiga i utvecklingen, säger Ola Andersson.

Utlandspraktik hjälper unga med funktionsnedsättning att ta steg mot arbetsmarknaden

Active Mobility drivs av Stiftelsen Activa i Örebro län och har varit igång sedan hösten 2015. Projektet använder utlandspraktik som metod för att hjälpa unga män och kvinnor med funktionsnedsättning/ohälsa att närma sig arbetsmarknaden. Resultaten är så här långt mycket positiva där många deltagare redan har gått vidare till arbete eller studier efter genomförd utlandspraktik.

Active Mobility pågår under tre år. Under den tiden ska fem grupper med ca 10 deltagare i varje få möjlighet att åka på en två månader lång praktikperiod i ett annat EU-land. Projektet riktar sig till män och kvinnor, 18-29 år, som står utanför arbetsmarknaden på grund av konstaterad eller misstänkt funktionsnedsättning och som löper risk att hamna i långvarigt utanförskap.

Att bryta med en negativ social kontext

Syftet är att skapa förutsättningar för deltagarna att kunna bryta med en negativ social kontext som de befinner sig i. Efter praktikperioden ska projektet i samarbete med samverkansparterna, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och sex av länets kommuner, snabbt tillvarata de nya erfarenheterna hos deltagarna och omsätta dem till en väg in på den reguljära arbetsmarknaden eller till studier. Projektets metod syftar till att ge deltagaren stärkt självförtroende, arbetslivserfarenhet, ökad självständighet och tilltro till den egna förmågan.

- Utlandspraktiken innebär att deltagarna får ett nytt sammanhang där de inte har den stämpel som de är vana med hemifrån. Den här målgruppen blir ofta "curlad", omgivningen har redan bestämt att de inte klarar av så mycket. Utlandsvistelsen innebär en helt ny utmaning, och de blir stärkta av att de klarar av den, säger projektledaren Åsa Engström.

Utveckling i tre steg

Praktikperioden genomförs i samarbete med en samverkanspartner utomlands som tar emot deltagarna, finner praktikplatser och ger stöd till deltagarna under praktikperioden. Metoden innehåller tre steg: förberedelse i tre månader, inklusive praktik på hemmaplan. Utlandspraktik i två månader, då två handledare följer med under den första veckan. Och slutligen uppföljning och utvärdering i en månad med siktet inställt på arbete/studier.

Ungdomarna tvingas ur sin bekvämlighetszon

Deltagarna har ofta ADHD eller diagnoser inom autismspektrumet, med inlärningssvårigheter, ångestproblematik och social fobi. För en del av ungdomarna är det första gången som de åker utomlands. Och det är mycket som skapar oro. Allt från flygrädsla och oro för packning till boende, kulturskillnader, arbetsliv och praktiska frågor som internetanvändning och matlagning. Men en viktig del med utlandspraktiken är just att ungdomarna tvingas ur sin bekvämlighetszon som kan ha begränsat dem under lång tid. Utlandspraktiken blir ett bevis för dem själva att de klarar att stå på egna ben i ett annat land och sköta ett jobb.

Ett drygt halvår in i projektet har en grupp varit på praktik i Maribor, Slovenien och den andra gruppen är där just nu. Resultaten i den första gruppen visar nästan enbart goda resultat. Efter hemkomsten har en börjat på Komvux, en har fått deltidsanställning på en IT-avdelning, två deltagare, som tidigare varit i daglig verksamhet i Sverige, har erbjudits praktik på den öppna arbetsmarknaden i en kommunal verksamhet som sysslar med bilrekonditionering. Och en har gått vidare i annan praktik i Sverige.

- Det är en bekräftelse på att metoden fungerar. Ofta ser vi att deltagarna får en lyckad praktik på hemmaplan efter utlandsvistelsen, efter flera tidigare misslyckade praktikplatser, vilket visar att något har hänt med dem efter resan. De har gjort en stegförflyttning där självförtroendet och mognaden har vuxit, säger Åsa Engström.

Mirjam - underlättar etablering på arbetsmarknaden för nyanlända kvinnor inom etableringsuppdraget

Mirjam är ett ESF-projekt som drivs av Arbetsförmedlingen och omfattar 22 kommuner i Östergötland och Sörmland. Det är ett vägledningsprojekt som riktar sig till nyanlända kvinnor inom etableringsuppdraget där syftet är att öka sysselsättningsgraden för deltagarna efter etableringsperioden. Ambitionen är att hitta metoder och vägar som kortar ledtiden från ankomst till arbete för målgruppen.

Mirjam jobbar enbart med nyanlända kvinnor med kort utbildningsbakgrund och anledningen till det är att just den gruppen kommer ut i arbete i lägre utsträckning än andra grupper. I Sverige står idag mer än var femte utrikes född kvinna i arbetsför ålder utanför arbetskraften. Det kan jämföras med utrikesfödda män och inrikes födda kvinnor och män, där knappt var tionde vuxen står utanför arbetskraften.

- Inom gruppen nyanlända finns förstås stora skillnader i till exempel utbildningsbakgrund, men genomgående är att det är svårare för kvinnor än män att etablera sig på arbetsmarknaden. Den här obalansen är inte bara stor, den ökar dessutom. Därför vill vi skapa ett projekt som har fokus på jämställdhet. För arbetsmarknaden skulle det vara mycket positivt om fler kvinnor fick arbete. Det bidrar också till en bättre maktbalans och till många positiva effekter för den enskilda kvinnan, säger Birgitta Tegidius, initiativtagaren till projektet.

Vägledningsgrupper

Genom att skraddarsy vägledningsinsatser för kvinnor i ett tidigt stadium av etableringsperioden vill Mirjam försöka åtgärda den här obalansen. Projektet samlar kvinnor i vägledningsgrupper på sex olika platser i Östergötland och Sörmland. Poängen är att det ska vara små grupper, ca 15 kvinnor i varje. Vägledningsgrupperna består av tre delar: vägledning, inspiratörer och studiebesök. Vägledning innehåller information och diskussioner om den svenska arbetsmarknaden, studiemöjligheter,

ekonomiskt stöd vid studier, rättigheter i det svenska samhället och om livspusslet. I vägledningsinsatserna, som pågår i tio veckor, ska synliggörande av dolda kompetenser som kvinnorna besitter ingå. Det är kompetenser som behöver tas tillvara och omsättas till yrkeslivet i Sverige. Parallellt med vägledningsgrupperna studerar kvinnorna även svenska.

Studiebesök

Mirjam jobbar också aktivt med studiebesök som en del i vägledningsgrupperna där deltagarna får besöka utbildningsanordnare och olika arbetsplatser. Studiebesöken är viktiga för att ge deltagarna en inblick i vad ett yrke innebär och de ger deltagarna tydligare målbilder.

- Kvinnorna själva har lyft studiebesöken som en av de bättre delarna av projektet. De upplevde att det var lärorikt att de fått information om olika yrken. De uppger att det är bra att se hur ett yrke fungerar och att se en arbetsplats. Det är lättare att veta om man vill jobba med något om man sett arbetet i verkligheten, säger projektledaren Maria Edberg.

Kvinnliga förebilder – mentorer

Inom ramen för projektet vill Mirjam knyta till sig kvinnliga mentorer från arbetsliv, föreningsliv, och organisationer för att hjälpa deltagarna att skapa ett nätverk.

- Mentorskap som metod för personlig utveckling har en lång historia. På senare år har mentorskap allt oftare – och med goda resultat – använts som professionell metod och i organiserade former. De kvinnliga mentorerna ska fungera som möjliggörare och visa på vägar in i arbetslivet och till vidare studier. Det handlar också om att få en kontakt med en yrkesverksam kvinna som kan verka som förebild, säger Birgitta Tegidius.

Jämställdhetsfokus

I projektet finns en jämställdhetsansvarig som jobbar specifikt med horisontella principer. Mirjam vill vidga synen på möjliga arbeten och bryta könsstereotypa mönster för vilka jobb som kvinnor och män väljer. Projektet ska skapa förutsättningar för och ge deltagarna ökad makt över sin tillvaro vilket ger positiva effekter när det gäller ekonomi, arbete och utbildning. På längre sikt ska det göra att kvinnorna inom etableringsuppdraget får samma tillgång till kvalitativa insatser som män och att förutsättningarna för egenförsörjning stärks och blir mer jämlik.

I dagsläget har 74 kvinnor deltagit i projektet, fördelade på sex grupper och tre orter, Linköping, Norrköping och Motala. Projektet pågår under tre år och under den perioden planeras drygt 700 deltagare. Bland dem som hittills deltagit i projektet svarade 86% att de vet vad de vill jobba med efter Mirjam.

